

Нагорна О. О.,

старший викладач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
старший лейтенант поліції

Кайко В. М.,

курсант
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОХОРОНА ПРАЦІ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Охорону праці на теперішній час можна вважати одним із найважливішим сектором соціальної політики Євросоюзу. Завдяки Європейському законодавству охорона праці забезпечується на високому рівні.

У країнах ЄС законодавство встановлює багато норм, техніко-юридичних стандартів, зокрема: вимоги щодо стану виробничого приміщення, його оснащення запобіжними пристроями верстатів і машин, норми щодо сидінь для працівників; забезпечення пожежної, електробезпеки та вибухобезпеки; регламентують утримання та експлуатацію парових котлів, захист людей від радіоактивного випромінювання; встановлюють перелік засобів індивідуального захисту, режиму температури і вологості, стан повітряного середовища, шуму і вібрації, освітлення; контролюють дотримання питного режиму, роботу їдальні і буфетів, санітарно-побутових приміщень (туалети, душові, роздягальні) тощо [1, с. 358].

Також законодавство наддержави встановлює критерії поділу підприємств за ступенем їх шкідливості для здоров'я працівників, визначає відповідальність виробників і постачальників виробничого устаткування, регламентує норми щодо навчання працівників з забезпечення робочого процесу. Хочемо наголосити на тому, що з наукового і технічного погляду в багатьох країнах Заходу є досить обґрунтовані норми забезпечення підтримання чистоти і дотримання вимог санітарії, які встановлюють мінімальний обсяг виробничої площі на одного робітника, конструкції сходів, проходів та проїздів, персональних шаф для одягу; визначають колективні та індивідуальні засоби захисту від виробничих ризиків. Вважаємо їх цілком придатними до запозичення у вітчизняне законодавство [2, с. 422].

Для забезпечення реалізації законодавства з охорони праці та техніки безпеки у країнах Заходу функціонують спеціальні державні органи, посадові обов'язки яких також передбачають видання відповідних правил і стандартів, координацію роботи в цій сфері всіх державних органів і неурядових установ.

Зокрема, у США створено Федеральну адміністрацію з техніки безпеки і виробничої санітарії, а у Швеції – Управління з техніки безпеки та гігієни праці. Скажімо, у ФРН, Австрії, Японії формування служб, які забезпечували б дотримання техніки безпеки, а також призначення адміністрацією осіб, посадовими обов'язками яких є здійснення відповідного контролю (інженери з техніки безпеки) є обов'язковим та закріплено на законодавчому рівні. А в таких країнах, як Великобританія, Канада й Австралія, утворення вказаних служб є факультативним (тобто рекомендованим).

Також законодавство багатьох країн передбачає утворення служб з виробничої санітарії чи призначення заводських лікарів (в обов'язковому або факультативному порядку). Закордонне законодавство допускає делегування обов'язків роботодавця з охорони праці керівному складу організації, реалізація якого хоч і різниться в різних країн, проте в більшості не допускає повного звільнення підприємця від цивільноправової відповідальності за порушення обов'язку щодо забезпечення здорових і безпечних для людей умов праці [2, с. 436].

Також за кордоном в тій чи іншій формі обов'язок працівників щодо дотримання інструкції з охорони праці фіксується на законодавчому рівні, де й визначається міра відповідальності працівника за власну безпеку. Зокрема, у Франції це встановлено в «Законі про гарантії проти професійних ризиків» (чинний від 1991 р.), відповідно до якого працівник зобов'язаний піклуватися не тільки про власну безпеку і здоров'я, а й своїх колег, і реалізується це через дотримання інструкцій, отриманих від адміністрації, та правил внутрішнього трудового розпорядку. За порушення цього обов'язку працівників карають здебільшого штрафами. Водночас у США за порушення правил з безпеки та гігієни праці штраф виплачують тільки підприємці. Проте відповідальність за порушення правил з охорони праці і техніки безпеки передбачена у всіх країнах – дисциплінарна, адміністративна, цивільно-правова чи навіть кримінальна, яка може стягуватись у вигляді штрафу або тюремного ув'язнення. Зокрема, нещасний випадок на виробництві, який мав серйозні наслідки (особливо летальні), може каратися відповідно до кримінально-правових норм, які не мають прямого стосунку до охорони праці (наприклад, смерть або завдання шкоди здоров'ю з необережності).

Відповідно до КК Італії і КК Нідерландів відповідальність за порушення правил з охорони праці та техніки безпеки підвищується, якщо вони вчинені у зв'язку з трудовою діяльністю. У країнах Європейського союзу значну увагу також приділяють питанню стимулюванню з охорони праці. Запроваджена Європейським фондом модель стимулювання з охорони праці містить ряд саме економічних стимулів, що здатні позитивно впливати на поліпшення виробничого середовища, та акцентує увагу як на існуючі так і на індексацію майбутніх ризиків, а також на визначенні шляхів зниження їх впливу.

Складовими цієї моделі є [3]: отримання бонусів підприємством за реалізацію заходів щодо поліпшення виробничого середовища; фінансування

консультацій з профілактики виробничого травматизму та професійних захворювань на малих і середніх підприємствах; видача ярликів для підприємств, на яких досягнуто високого рівня умов праці, що допоможе у створенні надійного іміджу компанії на ринку. Ефективними заходами в Європейському союзі щодо питань охорони праці можна виділити наступні: податкові пільги на засоби, спрямовані на поліпшення умов праці; дуже високі штрафи для власників підприємств, які не забезпечують гідні умови праці.

Список використаних джерел:

1. Науково-практичний коментар до Закону України «Про охорону праці». Київ: Основа, 1997. 528 с.
2. Гетьманцева Н. Д. Право працівника на охорону праці та його гарантії. *Науковий вісник Чернівецького університету. Правознавство*. 1999. № 70. 345 с.
3. Європейська модель економічного стимулювання охорони праці. URL: <http://library.if.ua/book/86/6089.html>.
4. Ткачук К. Н., Халімовський М. О., Зацарний В. В. Основи охорони праці: підручник. Київ: Основа, 2006. 448 с.
5. Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Сабарно Р. В. Охорона праці та промислова безпека: навч. посібник. Київ: Лібра, 2010. 560 с.

Нагорна О. О.,

старший викладач кафедри
цивільного права та процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
старший лейтенант поліції

Фоменок В. В.,

курсант
Навчально-наукового інституту
права та підготовки фахівців для
підрозділів Національної поліції
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСНОВНІ ГАРАНТІЇ НА ВІДПОЧИНОК У РОБОЧИЙ ЧАС ПЕРЕДБАЧЕНІ КОНСТИТУЦІЄЮ УКРАЇНИ

Сьогодні хочу розібрати одне із основних трудових прав працівників, а саме право на відпочинок.

Відповідно до ст. 45 Конституції України кожному працівнику гарантується право на відпочинок. Цією статтею кожен офіційно працевлаштований працівник отримує щотижня дні для відпочинку, а також оплачувана щорічна відпустка, та відповідно до окремих професій і виробництв може встановлюватись скорочений робочий час, що визначається законом.